

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКОЈ ТРГОВИНИ

Члан 1.

У Закону о електронској трговини („Службени гласник РС”, број 41/09), у члану 2. после речи: „података” додају се речи: „о личности, делатност јавних бележника и других сродних професија у погледу примене поверених јавних овлашћења, рестриктивне споразуме у смислу прописа о заштити конкуренције”.

Члан 2.

У члану 3. тач. 1) и 2) бришу се.

У тачки 3) после речи: „на даљину,” додају се речи: „по правилу”, а речи „продаја робе и услуга” замењују се речју: „трговина”.

Тачки 4) мења се и гласи: „пужалац услуга информационог друштва је правно лице или предузетник, као и физичко лице које има својство трговца у складу са законом који уређује трговину, које пружа услуге информационог друштва (у даљем тексту: пужалац услуга)”.

У тачки 7) речи: „електронској форми” замењују се речима: „електронском облику”.

Члан 3.

У члану 4. став 2. речи: „даљинска трговина” замењују се речима „вид даљинске трговине”.

У ставу 5. речи: „или у електронској форми” замењују се речима: „односно у електронском облику”.

Члан 4.

У члану 5. ст. 3. и 4. бришу се.

Члан 5.

У члану 6. став 1. тачка 4) после речи: „Регистар привредних субјеката,” додају се запета и речи: „односно други јавни регистар;”.

Члан 6.

Назив изнад члана 9. мења се и гласи: „Пуноважност уговора”.

Члан 7.

У члану 10. тачка 5) после речи: „поклону,” додају се речи: „јемству и залози”.

Члан 8.

Члан 11. брише се.

Члан 9.

У члану 20. после става 3. додаје се став 4. који гласи:

„Обавештење о недопуштеном деловању или податку на основу којег пружалац услуга поступа у смислу члана 18. став 1. тачка 2) и члана 19. став 1. тачка 2) овог закона, мора да садржи податке о пошиљаоцу обавештења, прецизном опису места на интернет страници, односно другом електронском приказу на којем се јавља недопуштени податак, као и образложење недопуштености.”

Члан 10.

После члана 21. додају се назив и члан 21а, који гласе:

„Мера ограничења пружања услуга информационог друштва

Члан 21а

На захтев субјекта чија су права повређена, суд може одредити меру ограничења пружања услуге информационог друштва, ако подносилац захтева учини вероватним постојање повреде, односно наступање ненадокнадиве штете.

Суд може мером из става 1. овог члана да нареди уклањање спорног садржаја, забрану радњи које су довеле до кршења права, односно другог облика заштите сразмерно циљу који се жели постићи мером.

По налогу из мере из става 1. овог члана, дужни су да поступају сви пружаоци услуга који преносе, складиште или омогућавају приступ подацима на које се мера односи.

На поступак, надлежност и услове одређивања мере из става 1. овог члана сходно се примењују правила о привременим мерама, у складу са законом којим се уређује извршење и обезбеђење.”

Члан 11.

У члану 22. став 1. број: „1.000.000” замењује се бројем: „2.000.000”.

У ставу 1. после тачке б) додаје се тачка 7) која гласи: „

„7) поступи супротно управној мери из члана 21а овог закона.”

Став 2. мења се и гласи:

„За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.”

У ставу 3. број „100.000” замењује се бројем „500.000”.

Члан 12.

У чл. 9, 13. и 15. речи: „електронској форми” у одређеном падежу замењују се речима „електронском облику”, у одговарајућем падежу.

Члан 13.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 6. Устава Републике Србије, којим се утврђује да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката и систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о електронској трговини („Службени гласник РС” бр. 41/09), усвојен 2009 године, уређује правни оквир за обављање електронске трговине, уводи институт услуге информационог друштва и услова за пружање услуга информационог друштва. Регулишу се обавезне информације у вези са обавештавањем о пружаоцу услуга, обавезни подаци пре закључења уговора, услови за пуноважност уговора, као и поступак закључења уговора, у циљу транспарентности пословања и заштите корисника услуге и потрошача. Даље се регулише и питање комерцијалне поруке и нетражене комерцијалне поруке, одговорности пружаоца услуга и складиштење података. Овим законом се само уређују правни оквири за електронску трговину и тежи се да се то уради уз минимум ограничења како се не би стварале беспотребне препреке за обављање електронске трговине. Закон представља израз процеса правне хармонизације са европским законодавством, којим је транспонована Директива о електронској трговини (Directive 2000/31/EC).

Иако је закон великим делом следио и пренео решења директиве, у току претходне три године од доношења Закона, јавила се потреба да се преиспитају усвојена решења у циљу прецизирања норми и уклапања у тржишни и правни оквир Републике Србије, имајући притом у виду да Република Србија још увек није земља чланица ЕУ, па је потребно адекватно модификовати нека решења из директиве, која не могу имати истоветну примену у нашем систему. Имајући у виду све то, предложене су следеће измене и допуне.

Овим законом о изменама и допунама Закона о електронској трговини, на првом месту, се врши прецизирање појединих формулација основног текста закона, у складу са формулацијама из директиве, као и брисање дефиниција које стварају конфузију у примени, а нису биле садржане у Директиви. Такође, уводе се појашњења чиме се прецизира однос са другим системским законима, као што је Закон о трговини, Закон о заштити потрошача и Закон о регистрацији привредних друштава.

Што се тиче најзначајнијих измена у вези формулација, измене и допуне сада прецизније дефинишу пружаоца услуга информационог друштва у складу са Законом о трговини.

Нарочити значај има одредба којом се отклања постојећа контрадикција у погледу законских услова пуноважности уговора. Наиме, основним текстом Закона су постављени захтеви посебне правне форме, дефинисани као услови уговора у *електронској форми*, а замењују се условима уговора у електронском облику, на који начин се услови пуноважности своде на посебан начин изражавања воље, путем електронске комуникације.

Међу најзначајнијим новинама је прецизније регулисање поља примене закона, тиме што се оно проширује и на пружаоце услуга који немају седиште у Републици Србији, у односу на област потрошачких уговора и нетражених комерцијалних порука, а у складу са одредбама члана 3. став 3. и Анекса Директиве, које нису биле транспоноване основним текстом закона. Тиме се

стварају услови да пружаоци услуга чија је економска активност директно усмерено на потрошаче и кориснике са територије Републике Србије, имају обавезу поштовања меродавних правила овог закона, без обзира на њихово седиште.

У вези са одговорношћу пружаоца услуге информационог друштва, прецизније се дефинишу информације које треба да садржи обавештење о недопуштеном податку или деловању, чиме се олакшава пружаоцу услуге да одлучи како ће реаговати по примљеном обавештењу.

Веома битна новина је у вези са управном мером, која се односи на унапређење правне заштите. Тиме се даје тржишном инспектору и инспектору за електронске комуникације још једно додатно овлашћење (поред већ постојећих прописаних релевантним законима) у односу на повреде из овог закона. Конкретно даје му се овлашћење да под прописаним условима одреди меру којом се онемогућава пружање услуге информационог друштва у случају повреде одредби овог закона.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Члан 1. – Прецизира се члан 2. Закона, у погледу карактера заштићених података који су изузети од примене овог закона, као података о личности, затим рестриктивних споразума у смислу прописа о заштити конкуренције, као и делатности јавних бележника, ради потпуне транспозиције меродавне одредбе Директиве о електронској трговини.

Члан 2. – У члану 3. Закона бришу се из тач. 1) и 2) које се односе на недопуштен податак и податак, јер представљају дефиниције без значаја у даљем тексту Закона, које немају ни упориште у дикцији Директиве. У тачки 3) се прецизира дефинисање пружања услуге информационог друштва и у тачки 4) се дефинише пружалац услуга информаионог друштва у односу на Закон о трговини. У тачки 7) се се уместо уговора у електронској форми, предвиђа уговорим у електронском облику.

Члан 3. – У члану 4. став 2. Закона се уводи појашњење да је електронска трговина само део даљинске трговине у смислу Закона о трговини. У ставу 4. се спроводи напред наведена промета „форме” у „облик”. Такође се и уводи нови став 5. чији је циљ увођење пружалаца услуга који нису регистровани у Републици Србији, под правни режим овог закона, у погледу економских активности које су циљно усмерено ка корисницима и потрошачима са територије Републике Србије, у погледу потрошачких уговора и нетражене комерцијалне поруке.

Члан 4. – У члану 5. Закона бришу се ст. 3. и 4. јер беспотребно уређују статусна питања која су већ регулисана другим законима.

Члан 5. – У члану 6. став 1. тачка 4. Закона, предвиђа се обавеза приказа података о упису у други јавни регистар, не само Регистар привредних субјеката, како би се обухватили сви они субјекти који имају својство трговца по Закону о трговини, а нису дужни да се региструју у Регистру привредних субјеката.

Члан 6. – Спроводи се промена назива члана из уговор у електронској форми у уговор у електронском облику.

Члан 7 – Спроводи се транспозиција меродавне одредбе Директиве о електронској трговини, у вези изузећа од одредби о пуноважности уговора у погледу уговора о јемству, и уговора о залози.

Члан 8. – Члан 11. се брише, ради отклањања захтева електронског потписа, у складу са напред описаном променом захтева форме, а у вези са условима Закона о електронском потпису.

Члан 9. – У члану 20. Закона се после става 3. додаје нови став 4. који уводи детаљније регулисање обавештења о недопуштеном деловању или податку у вези са чланом 18. став 1. тачка 2) и чланом 19. став 1. тачка 2) овог закона. У вези с тим се посебно дефинишу информације које обавештење треба да садржи (идентитет, локација, природа повреде) како би пружалац услуге информационог друштва (који се јавља у улози преносиоца) могао поуздано да утврди да ли је неки податак дозвољен или не.

Члан 10. – После члана 21. Закона додаје се одредба новог члана 21а, којим се уводи посебна управна мера, према којој надлежни инспектор, поред овлашћења на основу прописа који уређују електронске комуникације, односно трговину, овлашћен да у случају утврђивања повреде овог закона у поступку инспекцијског надзора, решењем одреди привремену забрану пружања услуга информационог друштва. Ову меру је поред лица према којем је мера усмерена, дужан да спроведе и сваки други пружалац услуга који преноси, складишти или омогућава приступ подацима на које се мера односи. Управна мера се одређује до отклањања утврђене повреде, а најдуже у трајању од три месеца и против ње је дозвољена жалба министру, али она не одлаже извршење.

Члан 11. – У члану 22. Закона повећавају се износи појединих казни и уводи нова казна у вези са управном мером.

Члан 12. - У чл. 9, 13. и 15. речи „електронској форми” замењују се речима „електронском облику”, у одговарајућем падежу.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити посебна средства у републичком буџету.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Закон о електронској трговини донет је 29. маја 2009. године, а ступио на снагу од 6. јуна 2009. године. Пре почетка израде измена и допуна Закона о електронској трговини континуирано је праћена примена постојећег закона, и уочене су одређене нејасноће и недостаци у пракси. Такође, анализирана су и упоредна решења нарочито земаља у региону имајући у виду да су сличног тржишног развоја и правних система, као и да су сви засновани на Директиви о електронској трговини. Заинтересоване стране су путем циркуларне електронске поште замољене да доставе своје виђење и проблеме које су имале у примени закона. Стручне службе министарства су детаљно анализирале захтеве за мишљења о примени закона која су стизала за време периода примене закона. Измене и допуне су настале су као последица указивања заинтересованих страна на поједине нејасноће које су изазвале одредбе закона у пракси.

1. Одређивање проблема које закон треба да реши:

Важећи Закон о електронској трговини садржао је непотребне и непрецизне одредбе, које су стварале значајне препреке правилном разумевању и примени у пракси. Предлогом закона о изменама и допунама врше се нормативне исправке и појашњења одређених института, како би се избегла тумачења која се у пракси могу појавити и унети правну несигурност. Та појашњења врше се у сврху даље хармонизације са Директивом, а у духу

правних и тржишних оквира Републике Србије. Такође, поље примене закона се детаљније регулише како би се прецизирало које све ситуације подпадају под примену овог закона. На крају уводе се и нови механизми заштите.

2. Циљеви који се постижу доношењем закона

Појашњење одређених института ради успостављања правне сигурности и дубље прецизирање постојећих механизма, а и увођење нових, у складу са Директивом.

3. Које су друге могућности за решавање проблема

У току анализе разматрано је неколико могућности за превазилажење проблема у примени закона:

1) Прво је разматрана *status quo* опција, међутим у том случају би бројна питања остала нерешена.

2) Друго, разматрало се да се решења уведу кроз измене Закона о заштити потрошача и Закона о електронским комуникацијама. Ипак смо се сложили да ова питања треба регулисати кроз посебан Закон о електронској трговини и да не треба беспотребно оптерећивати друге законе.

3) Након детаљне анализе дефинитивно је утврђено да измене треба извршити у самом Закону о електронској трговини и је да имајући у виду питања која је потребно додатно регулисати није неопходно доношење новог закона, већ се жељени циљ може постићи изменама и допунама.

4. Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема

Предложене одредбе се односе на материју која се регулише законом, тако да је процењено да се на овај начин врши неопходно усклађивање са захтевима тржишта и директивом. Предвиђеним појашњењима и избегавају се нејасноће у примени законских одредби, а укидање појединих института могуће је спровести једино законом.

5. На кога ће утицати предложена решења

Овај закон ће имати позитиван утицај како на све пружаоце услуге информационог друштва, тако и кориснике ове услуге и потрошаче, пре свега због уклањања низа недоумица због тумачења одређених одредби које су предмет измена и допуна, чиме ће се олакшати њихово пословање и обезбедити већа ефикасност. Такође његово поље примене се шири у одређеном обиму и на иностране пружаоце услуге информационог друштва, а и обезбеђује додатни механизам заштите у вези са кршењем одредби овог закона.

6. Који су трошкови које ће примена закона изазвати привреди

Полазећи од циља измена и допуна, које су усмерене на појашњења и поједностављивања праксе електронске трговине, нарочито путем смањења одређених законских захтева (уговор у електронској форми, захтев квалификованог електронског потписа), очекује се смањења трошкова на страни привредних субјеката у вези са остваривањем промета путем електронске трговине.

7. Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о овом закону.

Приликом израде текста закона о изменама и допунама заинтересоване стране имале су прилику да доставе конкретне предлоге за измене одређених чланова закона и то по принципу амандмана. Позив је путем циркуларне електронске поште достављен трговцима („Univerexport”, „Limundo”, „Купи ме”,

„Политика”, „ПТТ Србија”, итд...) Америчкој привредној комори, и др. Радна група је имала чланове из Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Народне Банке Србије, Пореске управе, као и представнике стручне јавности.

Већина предлога привреде односила се на прецизније формулисање појединих појмова и брисање непотребних. Такође доста предлога је било у вези са пољем примене закона, одговорности пружаоца услуге инфромационог друштва, квалификованим електронским потписом.

Сви предлози су разматрани и настојало се да се нађе најбоље решење за превазилажење нејасноћа, а резултат тог процеса је Нацрт закона о изменама и допунама који укида и мења управо оне одредбе на које су заинтересоване стране указале и око којих смо сматрали да је неопходно интервенисати.

8. Које ће мере током примене акта бити предузете да би се остварили разлози доношења акта

Овај закон не предвиђа посебне акте за његово спровођење.